

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS

ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. VIII-787 1, 2, 3³, 25, 28, 30, 32¹, 34²⁴, 34²⁵, 34²⁶, 35 STRAIPSNŲ IR 5 PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO ANTRUOJU³ IR AŠTUNTUOJU¹¹ SKIRSNIAIS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PAKUOČIŲ IR PAKUOČIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. IX-517 2, 5, 8, 10, 11 STRAIPSNŲ IR 2 PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 7² STRAIPSNIU IR 1¹ PRIEDU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS APSAUGOS ĮSTATYMO NR. I-2223 37, 102, 108 STRAIPSNŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 94¹, 95¹, 100¹, 128¹ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO 247, 589, 608 STRAIPSNŲ IR PRIEDO PAKEITIMO IR KODEKSO PAPILDYMO 248¹, 248², 248³ STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai:

Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymo Nr. VIII-787 1, 2, 3³, 25, 28, 30, 32¹, 34²⁴, 34²⁵, 34²⁶, 35 straipsnių ir 5 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo antruoju³ ir aštuntuoju¹¹ skirsniais įstatymo projektu (toliau – Atliekų tvarkymo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo Nr. IX-517 2, 5, 8, 10, 11 straipsnių ir 2 priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 7² straipsniu ir 1¹ priedu įstatymo projektu (toliau – Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo projektas), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo Nr. I-2223 37, 102, 108 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 94¹, 95¹, 100¹, 128¹ straipsniais įstatymo projektu (toliau – Aplinkos apsaugos įstatymo projektas) ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 247, 589, 608 straipsnių ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 248¹, 248², 248³ straipsniais įstatymo projektu (toliau – Administracinių nusižengimų kodekso projektas) (toliau kartu – Įstatymų projektai) į nacionalinę teisę perkeliama ir įgyvendinama 2019 m. birželio 5 d. priimtos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo (toliau – direktyva (ES) 2019/904) ir Komisijos įgyvendinimo reglamento ([\(ES\) 2020/2151](#)), kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/904 dėl tam tikrų plastikinių gaminių poveikio aplinkai mažinimo priedo D dalyje išvardytų vienkartinį plastikinių gaminių suderintų ženklavimo specifikacijų taisyklės (toliau – reglamentas ([\(ES\) 2020/2151](#)), reikalavimai.

Įstatymų projektais siekiama sumažinti tam tikrų vienkartinį plastikinių gaminių, žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintų gaminių poveikį aplinkai ir skatinti perėjimą prie žiedinės ekonomikos kuriant novatoriškus ir tvarius verslo modelius, gaminius bei medžiagas.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymų projektus parengė Aplinkos ministerijos Atliekų politikos grupės (vadovė Vilma Slavinskienė, tel. 8 698 75027, el. p. vilma.slavinskiene@am.lt) vyriausioji specialistė Saulė Deveikytė (tel. 8 616 43435, el. p. saule.deveikyte@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Atliekų tvarkymo įstatymas, Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas, Aplinkos apsaugos įstatymas ir Administracinių nusižengimų kodeksas nereguliuoja iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintų gaminių, vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, teikimo rinkai apribojimų, gamintojo atsakomybės principo taikymo, ženklavimo, kuriuo informuojama visuomenė apie šių gaminių poveikį aplinkai, reikalavimų.

Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatyme iki šiol nustatytos tik supakuotų gaminių (pakuočių, įskaitant pagamintų iš vienkartinio plastiko) gamintojų ir importuotojų teisės ir pareigos taikant gamintojo atsakomybės principą (gamintojai ir importuotojai patys organizuoja pakuočių atliekų tvarkymą – sudaro sutartis su atliekų tvarkytojais).

Aplinkos apsaugos įstatyme ir Administracinių nusižengimų kodekse nustatytos sankcijos už teisės aktų (įskaitant reglamentuojančių atliekų prevenciją ir tvarkymą) pažeidimus, tačiau nenustatytos baudos už vienkartinį plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra

plastiko, teikimo rinkai pažeidimus.

Administracinių nusižengimų kodekse nustatyta, kad teisės aktuose nustatyta tvarka nepaženklintų prekių pateikimo rinkai, tiekimo rinkai, pardavimo vidaus rinkoje, taip pat neteisingos informacijos apie prekę pateikimo teiseną pradeda, tyrimą atlieka ir administracinių nusižengimų protokolus surašo Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

a) **Atliekų tvarkymo įstatymo projekte** įtvirtinamos direktyvą (ES) 2019/904 įgyvendinančios nuostatos:

1) papildoma Atliekų tvarkymo įstatymo paskirtis (Atliekų tvarkymo įstatymas nustato ir iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintų gaminių, vienkartinių plastikinių gaminių, žvejojimo įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojų, importuotojų, platintojų teises ir pareigas);

2) patikslinami galiojantys terminai („gaminių atliekos“, „gamintojas“, „importuotojas“, „gamintojo ir importuotojo atsakomybės principas“) ir Atliekų tvarkymo įstatymas papildomas naujais terminais („aerobiškai skaidus plastikas“, „biologiškai skaidus plastikas“, „darnusis standartas“, „pateikimas rinkai“, „plastikas“, „tiekimas rinkai“, „vienkartinis plastikinis gaminy“, „žvejojimo įrankis“, „žvejojimo įrankių atliekos“, „šiukšlės“, „šiukšlių išrinkimas“).

3) nustatoma, kad draudžiama pateikti rinkai iš aerobiškai skaidaus plastiko pagamintus gaminius ir tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius (stalo įrankius (šakutes, peilius, šaukštus, lazdeles), lėkštes, šiaudelius, gėrimų maišiklius, oro balionėlių lazdeles, ausų krapštukus, jeigu medžiaga, iš kurios gaminamas vienkartinis plastikinis gaminy, atitinka „plastiko“ apibrėžtį, ir iš polistireninio putplasčio (*angl. expanded polystyrene*) pagamintą vienkartinę gėrimų tarą, gėrimų puodelius, įskaitant jų kamštelius ir dangtelius, maisto tarą¹);

4) nustatoma, kad draudžiama pateikti rinkai pagal reglamento [\(ES\) 2020/2151](#) reikalavimus nepaženklintus tam tikrus vienkartinius plastikinius gaminius (higieninius paketus (įklotus), tamponus ir tamponų aplikatorius, drėgnąsias servetėles, tabako gaminius su filtrais ir filtrus, parduodamus naudoti kartu su tabako gaminiiais, ir gėrimų indelius);

5) nustatoma, kad draudžiama pateikti rinkai trijų litrų ir mažesnės talpos vienkartinę plastikinę gėrimų tarą su iš plastiko pagamintais kamšteliais ir dangteliais, jeigu jie nelieka pritvirtinti prie taros per visą numatytą gaminių naudojimo trukmę reikalavimų;

6) nustatoma, kad gamintojo atsakomybės principas taikomas tam tikriems vienkartiniais plastikiniams gaminiams (tabako gaminiams su filtrais, filtrais, parduodamiems naudoti kartu su tabako gaminiiais, drėgnosios servetėlėms, oro balionėliams) bei žvejojimo įrankiams, kurių sudėtyje yra plastiko;

7) nustatoma, kad šių vienkartinių plastikinių gaminių ir žvejojimo įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai ir importuotojai, teikdami rinkai kitoje valstybėje narėje, nei įregistravę savo veiklą, turės pavedimo sutartimi paskirti įgaliotąjį atstovą, atsakingą už teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su gamintojo atsakomybės principu, vykdymą tos valstybės narės teritorijoje;

8) nustatoma, kad šių vienkartinių plastikinių gaminių ir žvejojimo įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai ir importuotojai turės aplinkos ministro nustatyta tvarka registruotis, tvarkyti apskaitą, teikti ataskaitas, šviesti ir informuoti visuomenę;

9) nustatoma, kad vienkartiniais plastikiniams gaminiams priskiriamų tabako gaminių su filtrais ir (ar) filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiiais, gamintojai ir importuotojai turės sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis ir finansuoti atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų pateiktus Lietuvos Respublikos rinkai tabako gaminius su filtrais ir (ar) filtrus, parduodamus naudoti kartu su tabako gaminiiais, išrinkimą, surinkimą, vežimą, apdorojimą. Atsižvelgiant į tai, kad kitaip nei kitų gaminių atveju, gamintojai ir importuotojai arba jų organizacijos patys neorganizuos (nepriiminės sprendimų dėl atliekų tvarkytojų parinkimo ir jų paslaugų sąlygų) atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo ir tolesnio tvarkymo, Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas (griežti reikalavimai nenustatomi įvertinus į tai, kad ūkio subjektams ir savivaldybėms reikalingas

¹ t. y. talpyklas, pvz., dėžutės su dangteliais arba be jų, kuriose laikomas maistas skirtas nedelsiant suvartoti vietoje arba išsinešti; paprastai suvartojamas iš talpyklos ir yra paruoštas suvartoti be papildomo paruošimo, pvz., kepimo, virimo ar pašildymo, įskaitant maisto tarą, naudojamą greitam maistui arba kitam nedelsiant suvartoti skirtam maistui.

lankstumas, atsižvelgiant į skirtingas situacijas skirtingose teritorijose) dėl šių atliekų ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo su savivaldybėmis pagrindinių sąlygų;

10) nustatoma, kad vienkartiniais plastikiniams gaminiams priskiriamų drėgnųjų servetėlių ir (ar) oro balionėlių (išskyrus pramoniniam ir kitam profesiniam naudojimui arba paskirčiai skirtus balionus, kurie nėra platinami vartotojams) gamintojai ir importuotojai turės sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis ir finansuoti šiukšlių, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų pateiktus Lietuvos Respublikos rinkai drėgnąsias servetėles ir (ar) oro balionėlius, išrinkimą, surinkimą, vežimą, apdorojimą. Atsižvelgiant į tai, kad kitaip nei kitų gaminių atveju, gamintojai ir importuotojai arba jų organizacijos patys neorganizuos (nepriiminės sprendimų dėl atliekų tvarkytojų parinkimo ir jų paslaugų sąlygų) šiukšlių išrinkimo, surinkimo ir tolesnio tvarkymo, Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas (griežti reikalavimai nenustatomi įvertinus į tai, kad ūkio subjektams ir savivaldybėms reikalingas lankstumas, atsižvelgiant į skirtingas situacijas skirtingose teritorijose) dėl šių šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindinių sąlygų;

11) nustatoma, kad žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojai ir importuotojai turės sudaryti sutartis su visomis Lietuvos jūrų uostų administracijomis ir finansuoti į uostų priėmimo įrenginius arba į kitas lygiavertes surinkimo sistemas pristatytų atliekų, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų pateiktus Lietuvos Respublikos rinkai žvejybos įrankius, kurių sudėtyje yra plastiko, surinkimą, vežimą, apdorojimą. Atsižvelgiant į tai, kad kitaip nei kitų gaminių atveju, gamintojai ir importuotojai arba jų organizacijos patys neorganizuos (nepriiminės sprendimų dėl atliekų tvarkytojų parinkimo ir jų paslaugų sąlygų) į uostų priėmimo įrenginius arba į kitas lygiavertes surinkimo sistemas pristatytų atliekų surinkimo ir tolesnio tvarkymo, Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas (griežti reikalavimai nenustatomi įvertinus į tai, kad ūkio subjektams ir uostų administracijoms reikalingas lankstumas, atsižvelgiant į skirtingas situacijas skirtingose teritorijose) dėl šių atliekų surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindinių sąlygų. Vyriausybė nustato minimalų metinį žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų surinkimo perdirbimui rodiklį (gamintojai ir importuotojai turi vykdyti Vyriausybės nustatytas žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų tvarkymo užduotis);

12) nurodoma, kad siekdamas komunalinių atliekų tvarkymo paslaugų kainodaroje vadovautis atliekų tvarkymo srityje taikomu principu „teršėjas moka“, savivaldybės (arba jų įsteigti juridiniai asmenys) turi sudaryti sutartis su gamintojais ir importuotojais, jų organizacijomis dėl šiukšlių ir atliekų tvarkymo finansavimo. Aplinkos ministras nustato šių atliekų ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijus ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindines sąlygas;

13) nustatoma, kad pareigas finansuoti šiukšlių ir (ar) atliekų tvarkymą bei visuomenės švietimą ir informavimą gamintojai ir importuotojai galės vykdyti individualiai arba kolektyviai (per licencijuotas organizacijas). Atsižvelgiant į tai, kad kitaip nei kitų gaminių atveju, gamintojai ir importuotojai arba jų organizacijos patys neorganizuos (nepriiminės sprendimų dėl atliekų tvarkytojų parinkimo ir jų paslaugų sąlygų) atliekų ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo ir tolesnio tvarkymo, nustatoma, kad savivaldybės ar jūrų uostų administracijos nustatytas apmokėjimas bet koku atveju turi neviršyti šioms paslaugoms ekonomiškai efektyviai teikti būtinų išlaidų;

14) nustatoma, kad vienkartinių plastikinių gaminių ir žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų ir (ar) šiukšlių tvarkymo išlaidos finansuojamos proporcingai gamintojų ir importuotojų užimamai rinkos daliai, kuri apskaičiuojama Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka;

15) nustatomos papildomos gaminių ir pakuočių atliekų tvarkymo organizavimo licencijų rūšys – įvertinant planuojamo kolektyvaus pareigų vykdymo atitiktį konkreitiems reikalavimams siekiama, kad šios veiklos priemonės būtų proporcingos aplinkosauginių tikslų ir kiekvieno pavidimo davėjo (gamintojo ar importuotojo) atžvilgiu, neribotų jų teisių ir laisvių;

16) papildomos Atliekų tvarkymo įstatyme pateiktos nuorodos į Europos Sąjungos teisės aktus.

b) **Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo projekte** įtvirtinamos direktyvą (ES) 2019/904 įgyvendinančios nuostatos:

1) Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymas papildomas nauju terminu „užpildyto

vienkartinio plastikinio gaminio pateikimas rinkai“;

2) nurodoma, kad pateikiamų rinkai vienkartinių plastikinių gaminių (higieninių paketų (įklotų), tamponų, tamponų aplikatorių, drėgnųjų servetėlių, tabako gaminių su filtrais, filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiais) pakuotės ir vienkartiniais plastikiniams gaminiams priskiriami gėrimų indeliai turi būti paženklinti pagal Komisijos įgyvendinimo reglamento [\(ES\) 2020/2151](#) reikalavimus;

3) nustatoma, kad užpildytų vienkartinių plastikinių gaminių (maisto taros², iš lanksčios medžiagos pagamintų pakelių ir vyniojamojo popieriaus pakuočių³, ne daugiau kaip trijų litrų gėrimų taros⁴, gėrimų indelių, įskaitant jų kamštelius ir dangtelius, lengvųjų plastikinių pirkinčių maišelių) gamintojai ir importuotojai, teikdami rinkai kitoje valstybėje narėje, nei įregistravę savo veiklą, turės pavedimo sutartimi paskirti įgaliotąjį atstovą, atsakingą už teisės aktuose nustatytų pareigų, susijusių su gamintojo atsakomybės principu, vykdymą tos valstybės narės teritorijoje;

4) papildoma, kad šiuos užpildytus vienkartinius plastikinius gaminius pateikiantys Lietuvos Respublikos rinkai gamintojai ir importuotojai turės sudaryti sutartis su visomis savivaldybėmis ir finansuoti į viešas surinkimo sistemas išmestų atliekų ir šiukšlių, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų pateiktus Lietuvos Respublikos rinkai užpildytus vienkartinius plastikinius gaminius, išrinkimą, surinkimą, vežimą, apdorojimą. Atsižvelgiant į tai, kad kitaip nei kitų gaminių ar pakuočių atveju, gamintojai ir importuotojai arba jų organizacijos patys neorganizuos (nepriiminės sprendimų dėl atliekų tvarkytojų parinkimo ir jų paslaugų sąlygų) atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo ir tolesnio tvarkymo, Aplinkos ministras tvirtina rekomendacijas (griežti reikalavimai nenustatomi įvertinus į tai, kad ūkio subjektams ir savivaldybėms reikalingas lankstumas, atsižvelgiant į skirtingas situacijas skirtingose teritorijose) dėl šių atliekų ir šiukšlių surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo su savivaldybėmis pagrindinių sąlygų;

5) papildoma, kad šiuos užpildytus vienkartinius plastikinius gaminius pateikiantys Lietuvos Respublikos rinkai gamintojai ir importuotojai turės aplinkos ministro nustatyta tvarka šviesti ir informuoti visuomenę atliekų prevencijos ir tvarkymo klausimais: apie esamus daugkartinius alternatyvius gaminius ir jų naudojimo galimybes, pakartotinio naudojimo sistemas, atliekų tvarkymo galimybes, taip pat geriausią tinkamo šių atliekų tvarkymo praktiką, taršos šiukšlėmis ir kitokio netinkamo šių atliekų šalinimo poveikį aplinkai, visų pirma jūros aplinkai, ir kanalizacijos tinklui;

6) nustatoma, kad šias pareigas finansuoti vienkartinių plastikinių gaminių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių tvarkymą bei visuomenės švietimą ir informavimą gamintojai ir importuotojai galės vykdyti individualiai arba kolektyviai (per licencijuotas organizacijas). Atsižvelgiant į tai, kad kitaip nei kitų gaminių ar pakuočių atveju, gamintojai ir importuotojai arba jų organizacijos patys neorganizuos (nepriiminės sprendimų dėl atliekų tvarkytojų parinkimo ir jų paslaugų sąlygų) atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo, surinkimo ir tolesnio tvarkymo, nustatoma, kad savivaldybės nustatytas apmokėjimas bet kokių atveju turi neviršyti šioms paslaugoms ekonomiškai efektyviai teikti būtinų išlaidų;

7) nustatoma, kad šių vienkartinių plastikinių gaminių atliekų ir šiukšlių tvarkymo išlaidos finansuojamos proporcingai gamintojų ir importuotojų užimamai rinkos daliai, kuri apskaičiuojama Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka;

8) papildoma, kad užpildytus ne daugiau negu trijų litrų talpos gėrimų butelius pateikiantys Lietuvos Respublikos rinkai gamintojai ir importuotojai privalo užtikrinti, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. butelių, kurių pagrindinė sudedamoji dalis yra polietileno tereftalatas (toliau – PET), sudėtyje būtų bent 25 % perdirbto plastiko (apskaičiuojant kaip visų atitinkamo gamintojo ar importuotojo Lietuvos Respublikos rinkai per ataskaitinius metus pateiktų butelių, kurių pagrindinė sudedamoji dalis yra PET, vidurkį), o nuo 2030 m. sausio 1 d. visų plastikinių butelių sudėtyje būtų bent 30 % perdirbto plastiko (apskaičiuojant kaip visų atitinkamo gamintojo ar importuotojo Lietuvos

² t. y. talpyklų, pvz., dėžutės su dangteliais arba be jų, kuriose laikomas maistas skirtas nedelsiant suvartoti vietoje arba išsinešti; paprastai suvartojamas iš talpyklos ir yra paruoštas suvartoti be papildomo paruošimo, pvz., kepimo, virimo ar pašildymo, įskaitant maisto tarą, naudojamą greitam maistui arba kitam nedelsiant suvartoti skirtam maistui

³ kuriuose pateikiamas maistas, skirtas nedelsiant suvartoti iš pakelio arba vyniojamojo popieriaus pakuotės be papildomo paruošimo

⁴ t. y. talpyklų, naudojamų skysčiams laikyti, pvz., gėrimų buteliai, įskaitant jų kamštelius ir dangtelius, ir kombinuotosios gėrimų pakuotės, įskaitant jų kamštelius ir dangtelius, išskyrus stiklinę ar metalinę gėrimų tarą su plastikiniais kamšteliais ir dangteliais

Respublikos rinkai per ataskaitinius metus pateiktų plastikinių butelių vidurkį);

9) papildoma, kad vartotojai turi būti informuojami, kad gražindami vienkartinių pakuočių, už kurias nustatytas užstatas, atliekas, gali gražinti ir jų kamštelius ir dangtelius;

10) papildoma, kad užstato už vienkartinės pakuotes sistema taikoma ir trijų litrų talpos PET pakuotėms;

12) papildomos Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatyme pateiktos nuorodos į Europos Sąjungos teisės aktus.

c) **Aplinkos apsaugos įstatymo projekte** įtvirtinamos direktyvą (ES) 2019/904 įgyvendinančios nuostatos – už Atliekų tvarkymo įstatymo ir Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo projektuose nustatytų reikalavimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą nustatoma juridinių asmenų atsakomybė (sankcijos siūlomos tokios pačios, kokios jau nustatytos už atitinkamus pažeidimus dėl kitų gaminių (Aplinkos apsaugos įstatymo galiojančioje redakcijoje nustatytos sankcijos skiriasi pagal pažeidimus, bet dėl to paties pažeidimo yra vienodos visiems gaminiams, kuriems taikomas gamintojo atsakomybės principas: pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, kitų apmokestinamųjų gaminių, transporto priemonių, alyvų): uždraustų gaminių pateikimas rinkai – nuo 1700 iki 4000 Eur, nepaženklintų gaminių pateikimas rinkai – nuo 1200 iki 2300 Eur, neįsiregistravimas į Gamintojų ir importuotojų sąvadą – nuo 700 iki 1400 Eur, apskaitos vykdymo ir ataskaitų teikimo pažeidimai – nuo įspėjimo iki 3000 Eur, nedalyvavimas atliekų ir šiukšlių tvarkymo sistemoje – nuo 6000 iki 14000 Eur). Nustatoma, kad šiuos juridinių asmenų padarytus pažeidimus tiria, juridinių asmenų padarytų pažeidimų protokolus surašo ir bylas dėl ekonominių sankcijų skyrimo nagrinėja Aplinkos apsaugos departamentas, išskyrus reikalavimų dėl vienkartinių plastikinių gaminių ženklinimo pažeidimus – šių gaminių rinkos priežiūrą atlieka Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba. Papildomos Aplinkos apsaugos įstatyme pateiktos nuorodos į Europos Sąjungos teisės aktus.

Siekiant išlaikyti Aplinkos apsaugos įstatymo nuoseklumą ir sistemiškumą, Aplinkos apsaugos įstatymo projekto nuostatos derintos prie galiojančių Aplinkos apsaugos įstatymo nuostatų.

d) **Administracinių nusižengimų kodekso projekte** įtvirtinamos direktyvą (ES) 2019/904 įgyvendinančios nuostatos – už Atliekų tvarkymo įstatymo ir Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymo projektuose nustatytų reikalavimų nevykdymą ar netinkamą vykdymą nustatomos baudos (sankcijos siūlomos tokios pačios, kokios jau nustatytos už atitinkamus pažeidimus dėl kitų gaminių (Administracinių nusižengimų kodekso galiojančioje redakcijoje nustatytos sankcijos skiriasi pagal pažeidimus, bet dėl to paties pažeidimo yra vienodos visiems gaminiams, kuriems taikomas gamintojo atsakomybės principas: pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, kitų apmokestinamųjų gaminių, transporto priemonių, alyvų): uždraustų gaminių pateikimas rinkai – nuo 1400 iki 3000 Eur, neįsiregistravimas – nuo įspėjimo iki 1450 Eur, apskaitos vykdymo ir ataskaitų teikimo pažeidimai – nuo 120 iki 850 Eur, nedalyvavimas atliekų ir šiukšlių tvarkymo sistemoje – nuo 2700 iki 6000 Eur) juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims (subjektai nurodomi tokie patys, kaip Administracinių nusižengimų kodekso galiojančioje redakcijoje dėl to paties pažeidimo kitiems gaminiams, kuriems taikomas gamintojo atsakomybės principas: pakuočių, elektros ir elektroninės įrangos, baterijų ir akumuliatorių, kitų apmokestinamųjų gaminių, transporto priemonių, alyvų). Nustatoma, kad šių administracinių nusižengimų teiseną pradeda, tyrimą atlieka ir protokolus surašo Aplinkos apsaugos departamentas. Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai paliekama pradėti teiseną, atlikti tyrimą ir surašyti protokolus dėl teisės aktuose nustatyta tvarka nepaženklintų prekių (įskaitant vienkartinių plastikinių gaminių) pateikimo rinkai. Papildomos Administracinių nusižengimų kodekse pateiktos nuorodos į Europos Sąjungos teisės aktus.

Siekiant išlaikyti Administracinių nusižengimų kodekso nuoseklumą ir sistemiškumą, Administracinių nusižengimų kodekso projekto nuostatos derintos prie galiojančių Administracinių nusižengimų kodekso nuostatų.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus Įstatymų projektuose siūlomus pakeitimus, tikėtinas teigiamas poveikis aplinkai ir atliekų tvarkymo sektoriui. Visuomenė vietoj šiuo metu naudojamų vienkartinių plastikinių gaminių bus skatinama rinktis tvaresnes alternatyvas, gamintojai ir importuotojai įgyvendindami nustatytas

pareigas turės informuoti visuomenę apie vienkartinių plastikinių gaminių poveikį aplinkai ir žmonių sveikatai, taip pat padengti šių atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių tvarkymo išlaidas. Atsižvelgiant į šiuos reikalavimus tikėtina, kad į rinką bus teikiami tinkami ilgiau naudoti ir tvaresni gaminiai, sumažės aplinkos, ypač jūros, šiukšlinimas,

Priėmus Įstatymų projektuose siūlomus pakeitimus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priėmus Įstatymų projektuose siūlomus pakeitimus, pasekmių korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturėtų būti.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Tikimasi, kad Įstatymų projektuose numatyti pakeitimai skatins ekoinovacijas, naujų technologijų ir verslo modelių diegimą ir atvers naujų galimybių verslo įmonėms. Didinant atliekų prevencijos, pakartotinio panaudojimo galimybes, tikimasi, kad bus skatinamas ekonomikos augimas ir naujų darbo vietų kūrimas. Apribojant tam tikrus vienkartinius gaminius, administracinę ir finansinę naštą pajaus gamintojai ir importuotojai, kuriems prisitaikant prie direktyvos (ES) 2019/904 reikalavimų, reikės persiorientuoti ir gaminti kitus gaminius arba iš kitų medžiagų, vystyti gamybos technologijas.

Tačiau, įgyvendinant direktyvos (ES) 2019/904 reikalavimus, tikėtina, kad administracinė ir finansinė našta padidės vienkartiniais plastikiniams gaminiams priskiriamų tabako gaminių su filtrais, filtrų, parduodamų naudoti kartu su tabako gaminiiais, drėgnųjų servetėlių, oro balionėlių, žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, gamintojams ir importuotojams, nes jiems bus taikomi išplėstiniai gamintojų atsakomybės reikalavimai: aplinkos ministro nustatyta tvarka registruotis, vykdyti apskaitą, teikti ataskaitas, šviesti ir informuoti visuomenę atliekų prevencijos klausimais ir apie pakartotinio naudojimo ir paruošimo naudoti galimybes, daugkartines alternatyvas, taip pat sudaryti sutartis su savivaldybėmis ar atitinkamai jūrų uostų administracijomis ir apmokėti atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir (ar) šiukšlių išrinkimo, surinkimo, vežimo, apdorojimo išlaidas. Šis galimas poveikis detaliau išnagrinėtas kartu su Įstatymų projektais teikiamoje Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitoje Nr. 1.

Įstatymų projektai gali padidinti administracinę ir finansinę naštą vienkartinių plastikinių maisto ir gėrimų pakuočių gamintojams ir importuotojams, nes jiems bus taikomi išplėstiniai gamintojų atsakomybės reikalavimai, t. y. be šiuo metu numatytų reikalavimų (aplinkos ministro nustatyta tvarka registruotis, vykdyti apskaitą ir teikti ataskaitas, šviesti ir informuoti visuomenę, apmokėti atliekų surinkimo, vežimo, apdorojimo išlaidas ir kt.), papildomai gamintojai ir importuotojai turės finansuoti atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimo ir tolesnio tvarkymo išlaidas, taip pat informuoti visuomenę atliekų prevencijos klausimais ir apie pakartotinio naudojimo ir paruošimo naudoti galimybes, daugkartines alternatyvas. Šis galimas poveikis detaliau išnagrinėtas kartu su Įstatymų projektais teikiamoje Administracinės naštos ūkio subjektams apskaičiavimo ataskaitoje Nr. 2.

Gamintojai ir importuotojai, atliekų tvarkytojai, kurie sugebės prisitaikyti prie žiedinės ekonomikos principų ir ras tvaresnes alternatyvas vienkartiniais plastikiniams gaminiams, ilguoju laikotarpiu įgis ilgalaišką konkurencinį pranašumą – atliekų tvarkytojų įdiegtos atliekų perdirbimo technologijos taps paklausios, gamintojai ir importuotojai, naudodami antrines žaliavas, taps mažiau priklausomi nuo importuojamų žaliavų ir apsirūpinimu žaliavomis, taip pat nebus priklausomi nuo su pirminių žaliavų kainų augimu susijusios rizikos. Kokios bus šio prisitaikymo sąnaudos (ir kiek jas atsvers vėlesnė finansinė nauda), kiek gamintojų ir importuotojų jas patirs, šiuo metu prognozuoti neįmanoma, nes kaštų-naudos santykis priklausys nuo pasirinktų sprendimų, kurie neribojami, gali būti labai skirtingi ir kisti metams bėgant.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus Įstatymų projektus, priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios kitų įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų

reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai neįvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas bei Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir ES dokumentus.

12. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Priėmus Įstatymų projektus, dėl gamintojo atsakomybės principo taikymo naujiems gaminiams reikės iki 2022 m.:

1) pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 29 d. nutarimą Nr. 1691 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos atliekų tvarkymo įstatymą“;

2) pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gruodžio 21 d. nutarimą Nr. 1574 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo įstatymą“;

3) pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymą Nr. D1-291 „Dėl Gamintojų ir importuotojų registravimo taisyklių patvirtinimo“;

4) pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. gegužės 27 d. įsakymą Nr. D1-290 „Dėl Gaminių apskaitos ir atliekų tvarkymo organizavimo veiklos ataskaitų teikimo taisyklių patvirtinimo“;

5) pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. birželio 27 d. įsakymą Nr. 348 „Dėl Pakuočių ir pakuočių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“;

6) pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. birželio 28 d. įsakymą Nr. D1-554 „Dėl Reikalavimų visuomenės švietimui ir informavimui atliekų, kurioms taikomas gamintojo atsakomybės principas, tvarkymo klausimais tvarkos aprašo patvirtinimo“;

7) pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. sausio 30 d. įsakymą Nr. D1-57 „Dėl Gamintojų ir importuotojų organizacijos veiklos organizavimo plano, finansavimo schemos ir švietimo programos rengimo, derinimo ir ataskaitų bei informacijos apie jų vykdymą teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

8) pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2012 m. liepos 12 d. įsakymą Nr. D1-589 „Dėl Gamintojų ir importuotojų, kurie Lietuvos Respublikos vidaus rinkai tiekia elektros ir elektroninę įrangą, pakuotes, padangas, užimamos rinkos dalies nustatymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

9) pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 1458 „Dėl Konkrečių valstybės rinkliavos dydžių sąrašo ir Valstybės rinkliavos mokėjimo ir grąžinimo taisyklių patvirtinimo“;

10) priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl minimalaus metinio žvejybos įrankių, kurių sudėtyje yra plastiko, atliekų surinkimo perdirbimui rodiklio ir tvarkymo užduočių;

11) priimti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą dėl gamintojų ir importuotojų pareigoms padengti tenkančių finansinių įnašų diferencijavimo tvarkos nustatymo;

12) priimti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymą dėl rekomendacijų dėl atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių, kurios susidarė naudojant gamintojų ir importuotojų pateiktus Lietuvos Respublikos rinkai vienkartinis plastikinius gaminius ir žvejybos įrankius, kurių sudėtyje yra plastiko, išrinkimo, surinkimo, vežimo ir apdorojimo finansavimo kriterijų ir tokio finansavimo sutarčių sudarymo pagrindinių sąlygų.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti:

Įstatymų projektams įgyvendinti papildomų lėšų iš valstybės biudžeto nereikės. Kadangi atliekų, išmestų į viešas surinkimo sistemas, ir šiukšlių išrinkimas ir tvarkymas bus finansuojamas gamintojų ir importuotojų, bus sutaupyta kiekvienos savivaldybės biudžeto lėšų. Tačiau kiek bus sutaupyta, prognozuoti negalime, nes tai priklausys nuo to, kiek iš viso bus šiukšlinama (siekiama, kad nebūtų) ir kiek tų šiukšlių sudėtyje bus būtent Įstatymų projektuose nurodytų vienkartinis plastikinių gaminių (siekiama, kad nebūtų).

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Nėra.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymo projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: aplinkos apsauga, atliekos, atliekų tvarkyba.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Dauguma institucijų kėlė klausimus dėl šiukšlių (angl. *litter*) ir šiukšlių išrinkimo (angl. *cleaning up litter*) sampratos. Direktyvoje (ES) 2019/904 šios sąvokos neapibrėžtos, nes angliškai jų sampratos vienareikšmiškos. Atsižvelgiant į tai, kad lietuviškai šių sąvokų samprata nevienareikšmiška, Atliekų tvarkymo įstatymo projektas papildytas sąvokomis „šiukšlės“ ir „šiukšlių išrinkimas“.

Su Teisingumo ministerija suderinta, kad svarbiausia išlaikyti nuoseklumą ir sistemiskumą teisės akto viduje, todėl tarp Administracinių nusižengimų kodekso projekto ir Aplinkos apsaugos įstatymo projekto gali būti skirtumų.

Įstatymų projektuose siūloma, kad nuostatos įsigaliojūt palaiptai – taip, kaip numatyta direktyvoje (ES) 2019/904. Įstatymų projektuose numatyta, kad iš karto įsigalioja tik tos nuostatos, kurios jau turi galioti pagal direktyvą (ES) 2019/904, ir tos, kurios reikalingos patiems ūkio subjektams – kad teisiniu pagrindu būtų užtikrinta jų teisė į savalaikį pasiruošimą (pvz., įsteigti organizaciją ir kreiptis dėl jos licencijos) tinkamai vykdyti pareigas, kurių reikalavimai įsigalioja vėliau (suteikiama pakankamai laiko iki momento, kada jau reikės vykdyti pareigas).

Tam tikrų vienkartinių plastikinių gaminių naudojimą, siekiant jo mažėjimo, ketinama stebėti nacionalinio susitarimo, kurio nuostatos derinamos su Lietuvos prekybos įmonių asociacija ir Lietuvos viešbučių ir restoranų asociacija ir bus skelbiamos viešai, pagrindu. Kol kas gamintojai ir importuotojai įpareigoti vykdyti apskaitą tik pagal pakuotės medžiagą (plastikas, popierius, metalas ir pan.), todėl neturime duomenų apie konkrečių gaminių (puodelių, dėžučių, pakelių ir pan.) kieki. Lietuvos prekybos įmonių asociacijos duomenimis, pastaraisiais metais Lietuvos prekybos tinklų parduotuvėse stebimas vienkartinių plastikinių indų (pvz., puodelių) poreikio mažėjimas. Tačiau sunku pasakyti, ar tai tendencija, ar nulemta tiesiog pandemijos ir ilgo visuotinio karantino (kai organizuota mažiau švenčių, išvykų ir pan.). Lietuvoje jau veikia savanoriškos verslo iniciatyvos: siūloma nuolaida gėrimui, jei jis pilamas į daugkartinį (pvz., savo atsineštą) puodelį. Kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse ši praktika taip pat sėkmingai taikoma ir ieškoma naujų būdų (pvz., užstato taikymas už vienkartinius puodelius, kad būtų užtikrintas jų centralizuotas surinkimas ir taip išvengta šiukšlinimo grėsmės).